

**BOTOS KATALIN (SZERK.)—KISS GÁBOR DÁVID (SZERK.)—NAGY SÁNDOR (SZERK.):
Idősödés és globalizáció: Nemzetközi pénzügyi egyensúlytalanság**

Új könyvvel örvendeztetett meg bennünket Dr. Botos Katalin a szakmában jól ismert kutató, aki több évtizedes folyamatos, feltáró társadalmi vizsgálódás után, a régiónk és a világ nemzetközi pénzügyi egyensúlytalanságának néhány tipikus vonására próbál rávilágítani tanulmánykötetében. A szerkesztőasszony, társai, valamint a kötet további szerzői segítségével, a múltból indulva valóságos térbeli és időutazásra kalauzolják el az olvasót, amelynek fő gondolatvonala, a folyamatosan fenntartható emberi-erőforrási szerepének és versenyképességének elemzése, a századokat átívelő, állandóan felmerülő problémakör vizsgálatával.

Dr. Botos Katalin elismertsége elsősorban, a nemzetközi pénzügyi vizsgálatok terén elért kutatásához és megszállott vizsgálatához kötődik, így nem is meglepő a tanulmánykötet létrejötte. Míg korábbi kötetében az Európai Unió huszonegyedik századi monetáris gazdasági teóriáit vizsgálta, valamint az integráció kulcskérdéseit és a kibővítés hatásait elemezte, addig az új kötet előre tekint az időben, és hosszú távra próbál használható prognózist nyújtani a társadalmi rendszerek folyamatosan átalakuló útvesztőjéhez.

Dicséretes a fiatal szerzőtársak részére biztosított publikációs lehetőség, bár az Ő kutatásai és téziseik sokszor még nem kiforrottak, hiányosak, sőt gyakran gyerekipőben járnak.

Az elmúlt évek dinamikus gazdasági átalakulása, az életkörülmények javulása, szerkezetében is megváltoztatták a fejlett világ korösszetételét. Ezen tapasztalatok papírra vetése során, a legkülönfélébb szakmai és társadalmi összehasonlításokat, visszaulásokat olvashatjuk a hazai, az európai és a távoli országok emberi-erőforrásiacainak strukturális összevetésével, amelyek szemléletesen közel viszik az olvasó fantáziáját a világok közötti különbségek megértéséhez.

A tanulmánykötetet részletes tartalomjegyzékkel indítják a szerkesztő(k). Kifogásom nincs ellene, de szívesen olvastam volna a szerző(k) vagy bárki szakmabéli ajánlását, aki bevezető gondolataival ad iránymutatást a mű megismeréséhez, valamint ajánlja azt az olvasó figyelmébe.

Szerkezetileg a mű, két egymástól jól elkülöníthető – de összességében nézve többnyire komplex egészet alkotó – részekre osztható. Az első fejezetben található a szerkesztőasszony tanulmánya, amely a teljes nemzetközi szakirodalom ismeretében áttekinthető, világos stílusban megfogalmazott alapossggal tárgyalja többéves kutatásainak tömör téziséit, egyszerre szolgálva a széleskörű ismeretterjesztést, valamint a tudományos igények kielégítését is. A gondosan válogatott bibliográfia, a rendkívül gazdag önálló kutatási anyag, a legfrissebb nemzetközi szakirodalom különböző elméleteire vonatkozó hivatkozások, megfontolt, tudományos problémaérzékenységre vallanak, s ezzel a kötet legsokoldalúbb kutatási vázlatával ismerkedhet meg az olvasó, valamint elgondolkodtatásra serkent a további vizsgálatok folytatásához. A 2009-ben megjelent tanulmány átdolgozott változata jelen kötetben csak a dinamikus változások néhány aspektusára mutat rá, melyek nem új keletűek, és a világ más országaiban is hasonló módon jelentkeznek.

A kötet első részében olvashatjuk Dr. Mészáros József, az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság korábbi főigazgatójának tanulmányát, mely az európai társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatóságát érintő kihívásokat elemzi, és a rendszerekkel kapcsolatos elkerülhetetlen reformok, többek között a társadalombiztosítás ma még valamelyest működő rendszere, és a termékenység csökkenése közötti összefüggésre hívja fel a figyelmet, érzékenyen fókuszálva a hazai problémák sürgető megoldását keresve.

A fiatal szerzők publikációiban szembesülhetünk: az akadozó, vagy – ritkán – gördülé-

kenyen működő, nyugati társadalmak nyugdíj-, és az életpályát áthidaló, családtámogatási programjának kidolgozott reformpolitikájával, az egészségügyi kiadások mára már szinte finanszírozhatatlanságának problémakörével, kiegészítve az egészségmegőrző prevenciósszerű jellegű programok népszerűsítésével. Megújult szemléletben mutatja be tanulmányában Dr. Körösi István, a lisszaboni stratégia emberi erőforrás fejlesztésre kidolgozott fő céljait, kiemelve, a tudásalapú társadalom és gazdaság meghonosítását, az innováció megteremtését a foglalkoztatás és a reformok versenypozíciójába helyezve. Találkozhatunk még a kötetben a második világháború után született Scheiber-terv ma is érvényes társadalmeti-kai alapelveivel, valamint a családbarát adózás meg nem valósult kósza álmával.

A kötet második részében olvasható értekezések az egyes országok példáján keresztül mutatják be a hosszútávon fenntartható nyugdíjrendszer felállítására tett különböző kísérleteket. A fiatal közgazdászszervezők elemzései ezen felül azt is vizsgálják, hogyan befolyásolja az idősödés a munkaerőpiacot, a versenyképességet, a közpénzügyeket és a befektetéseket. Külön kitérnek a tanulmányok a globális egyensúlytalanságra, a pénzügyi piacok aránytalan deformálódásaira, a munkahelyteremtő felelőség teljes gazdaságpolitikai és a gyermekvállalási problémakörére, a munkaképesség és az idősödés motivációjának eltérő arculatára, valamint a Hajnal-vonal ma is érvényes téziseire.

Önálló tanulmány foglalkozik a bőkezű német társadalombiztosítás fenntarthatóságának és a gyermekvállalás ösztönzésének hosszú távú problémakörével, az orosz nyugdíjrendszer gazdasági teljesítményhez kötött, befektetés-politikai eredményességen alapuló szabályozásával, amely kizárja a demográfiai változások aspektusait. Érdekes megközelítésben tárul elénk, a kínai „vidéki és városi nyugdíjrendszerek” gyökeresen eltérő jellege, valamint az ország nyugdíjreformjának okai és fő törekvése: a felosztó-kirovó rendszerről a tőkefedezeti rendszerre történő áttérés. Képet kapunk az indiai kulturális és demográfiai egyensúlytalanság társadalmi problémaköréről, a családon belüli gondoskodás szerepéről, valamint az új nyugdíjrendszer és a törvényi változások életbelépésének szükségességéről.

A jegyzetekkel, irodalomjegyzékkel, táblázatokkal és grafikonokkal kiegészített szak tanulmányok angol nyelvű összefoglalója zárja a témában járatos szakembereknek ajánlható kiadványt, valamint az egyetemi hallgatók széles rétegének is előrelépést jelenthet tanulmányaik folytatásának elősegítéséhez.

A Tarsoly Kiadó gondozásában megjelent tanulmánykötet stílusa, illusztrációi, nyomdai kivitelezésének színvonala az elvárásoknak megfelel. Az értékes és elgondolkodtató értekezések erényei mellett meg kell említeni a helyenként előforduló apróbb pontatlanságokat, a nem egyértelmű logikai gondolatvezetést, azonban ez nem róható fel a szerkesztőknek.

Mindezek tükrében kijelenthető, hogy a Dr. Botos Katalin szerkesztésében megjelent tanulmányok gyűjteménye, alaposan göröcső alá helyezi a vizsgált társadalmak nyugdíjbiztosítási rendszerét a demográfiai mutatóit, valamint próbálja előrevetíteni azokat a ma még laikusok számára nem látható problémákat, melyek a következő évtizedek társadalmi-gazdasági berendezkedését, pénzügyi ellehetetlenülését eredményezhetik.

Suti Zoltán